

Friskolan Asken AB
Westmans väg 6
641 51 Strängnäs

Kvalitetsgranskning av den fristående skolan Friskolan Asken i Strängnäs kommun avseende undervisningen i matematik i grundskolan

Innehåll	
Helhetsbedömning	1
Syfte och genomförande	3
Iakttagelser från alla granskade skolor	4
Beskrivning av verksamheten	6
Bedömningsområden	7
Lärarnas kompetens och kunskap om målen	7
Bedömning och betygssättningen i matematik	8
Undervisningens innehåll och form	9
Elevernas medvetenhet om målen för matematik och elevernas möjligheter att påverka studierna i matematik	10
Progressionen i lärandet	12
Rektorns ansvarstagande för skolans måluppfyllelse	12

Bilaga

Helhetsbedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans utbildning i matematik i stort håller god kvalitet i förhållande till nationella mål och riktlinjer. Matematikundervisningen bedöms till innehåll och utförande ge elever förutsättningar att nå de nationella målen. År 2008 nådde också 100 procent av skolans avgångselever betyget Godkänt och skolans genomsnittliga meritvärde är högt.

Trots en undervisning av övervägande god kvalitet finns skillnader i huruvida eleverna engageras i ett lärande för att nå de kunskapskvaliteter som beskrivs i läro- och kursplanen. Rektorn behöver, enligt inspektörernas bedömning, i än högre grad följa upp och utvärdera undervisningens utförande i förhållande till läroplanens och kursplanens

mål att sträva mot. Rektorn behöver också sörja för att matematikundervisning i högre utsträckning samordnas med andra ämnesområden.

Skolans arbete med att utvärdera elevers kunskapsutveckling och ge betyg innehåller flera goda kvaliteter. Lärandet utvärderas efter tydliga, väl utformade och av eleverna kända mål. Dock finns även områden att förbättra. Skillnaderna mellan resultat på nationella ämnesprov och avgångsbetyg i matematik är anmärkningsvärt stor. Detta måste uppmärksammas och analyseras på skolan. De elever som inte får betyg behöver också få sina kunskaper tydligare utvärderade i förhållande till kursplanernas mål.

Slutligen behöver skolan se till att alla lärare som bedriver undervisning i matematik har adekvat lärarutbildning. Granskningen visar att det finns olikheter mellan lärare som leder till att läro- och kursplanernas mål att sträva mot inte får tillräckligt genomslag i all undervisning. Det förekommer sällan planerad samverkan mellan matematikämnet och övriga ämnen. Generellt sett sker det endast i de fall en och samma lärare har eleverna i flera ämnen. År 2008 fanns stora skillnader i resultat mellan nationella ämnesprov och slutbetyg. Dessa skillnader har inte uppmärksamats i skolans arbete med bedömning och betygssättning.

För att höja kvaliteten i matematikundervisningen vid Friskolan Asken har Skolinspektionen följande rekommendationer;

- att rektorn tar ansvar för hur undervisningen bedrivs i förhållande till nationella mål
- att rektorn ansvar för undervisningen i olika ämnesområden samordnas
- att lärarna utvecklar sitt arbete med bedömning och betygssättning så att de nationella ämnesproven tillmäts större uppmärksamhet och vikt

Förutom ovanstående rekommendationer finns ytterligare bedömningar inom respektive avsnitt.

Skolinspektionen bedömer att friskolan Asken skola dessutom måste vidta åtgärder inom följande område:

- Lärarna har inte utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva (skollagen 2 kap. 3§).

Skolinspektionen följer upp dessa krav på åtgärder inom tre månader från beslutsdatum. Senast inom tre månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 25 december 2009 ska Friskolan Asken i Strängnäs kommun redovisa till Skolinspektionen, avdelningen i Linköping vilka åtgärder som vidtagits. Skolinspektionen vill även att Friskolan Asken samtidigt lämnar en redovisning om hur man tänkt genomföra ovanstående rekommendationer.

Syfte och genomförande

Skolinspektionen ska på regeringens uppdrag, vid sidan av den regelbundna tillsyns- verksamheten, genomföra tematiska kvalitetsgranskningar av skolväsendet samt förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. En av de tematiska granskningarna avser undervisningen i matematik. Granskningen inriktas mot undervisningens innehåll och ändamålsenlighet, bl.a. med avseende på planering, genomförande, läromedel etc. I ett första steg granskas matematikundervisningen i grundskolan. Projektet genomförs i samarbete med Nationellt Centrum för Matematikutbildning(NCM) och Umeå Forskningscentrum för matematiskdialektik (UFM), Umeå universitet.

Syftet med denna kvalitetsgranskning är att bidra till ökad måluppfyllelse och förbättrade studieresultat i ämnet matematik i grundskolan. I ett mer kortsiktigt perspektiv förväntas granskningen medföra ökat fokus hos huvudmän och skolor på hur undervisningen i matematik planeras och genomförs samt med vilken lärarkompetens detta sker. Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats <http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>.

Vilka kommuner och skolor som har valts ut för kvalitetsgranskning grundar sig på ett i huvudsak representativt urval av storstäder, förortskommuner, glesbygdskommuner etc. och antalet elever i respektive skola. Totalt har tjugo kommunala och tre fristående skolor i tio kommuner granskats.

Resultatet av granskningen redovisas dels i en sammanfattande övergripande rapport, dels i ett beslut med bedömningar för varje granskad skola. I de fall åtgärder behövs, ansvarar huvudmannen att skolan vidtar åtgärder som syftar till ökad måluppfyllelse. Friskolan Asken i Strängnäs kommun är en av de skolor som ingått i kvalitetsgranskningen och resultatet redovisas i detta beslut och i den övergripande rapporten. Underlaget till beslutet består av dokument från skolan, bland annat en enkät riktad till undervisande personal i matematik på friskolan Asken, verksamhetsbesök och av information som samlats in vid intervjuer med rektorn, lärare och elever under perioden 24 mars till den 26 mars år 2009. Beslutet grundar sig även på annan information som finns inom Skolverkets nationella uppföljningssystem eller annat offentligt material. Företrädare för skolan har beretts möjlighet att sakgranska vad som framkommit vid granskningen. Ansvariga för kvalitetsgranskningen i friskolan Asken har varit undervisningsråden Lars Svensson och Ingrid Åsgård. Dessutom har experten Torulf Palm från Umeå universitet deltagit.

lakttagelser från alla granskade skolor

Av granskningen framgår bland annat följande:

- **Många elever får inte den undervisning som alla elever har rätt till.** Elever får endast undervisning i begränsade delar av kursplanen. Flertalet lärare har inte tillräcklig kunskap om och förståelse för målen i kursplanen och läroplanen. Detta medför att lärare inte heller bedömer och sätter betyg utifrån samtliga mål, vilket innebär att elever får för höga betyg och en falsk bild av sina kunskaper. Många elever är därmed inte medvetna om de mål som de förväntas uppnå och bedömas efter.
 - **Inte tillräckligt varierad undervisning.** . . Skolornas utbildning i matematik håller ojämn kvalitet i förhållande till nationella mål och riktlinjer. I flertalet av de skolor som ingår i granskningen är inte lärarnas undervisning tillräckligt varierad och anpassad för att möta olika elevers behov och förutsättningar. Detta kan innebära att elevers resultat på en skola blir beroende av vilken lärare han eller hon har. Vidare dominerar läroboksuppgifter kraftigt under lektionerna inom ramen för enskilt arbete. Detta får konsekvensen att eleverna inte får träning i samtliga mål i kursplanen då bland annat gemensamt samtal om matematiska fenomen får litet utrymme.
- . . . **men också goda exempel.** Granskningen har också visat exempel där eleverna i många avseenden får en undervisning av god kvalitet i matematik. De lösningar som de aktuella lärarna valt ger goda förutsättningar för eleverna att nå målen. Bidragande faktorer till detta är en hög kompetens hos lärarna om styrdokumentens anvisningar och krav och en medveten satsning på kompetensutveckling i matematikdidaktik av personalen. Lärarna vinnlägger sig om att tillgodose elevers olika sätt att lära och de försöker att variera arbetssätten så att undervisningen känns lustfylld. Detta kombineras med ett effektivt arbete med särskilt stöd där ett inkluderande förhållningssätt dominerar.
- **Många lärare har otillräckliga kunskaper om kursplanen.** Många lärare upplever att de inte har tillräckliga kunskaper om kursplanen. Sammantaget verkar kursplanen ha en svag eller obefintlig styrning/vägledning för lärarna. Ett skäl kan vara att kursplanen är skriven på ett sätt som är svårt att förstå och att skolorna har lagt för lite tid för gemensamma diskussioner och tolkningar.

Lärarna har svårt att urskilja de kompetenser som undervisningen syftar att ge eleverna. Ett generellt drag är att de inriktar sitt arbete mot mål att uppnå och stort fokus riktas mot innehållsmoment. Mål att sträva mot är ett luddigt begrepp för flertalet av intervjuade lärare. Även för lärare med goda insikter om

kursplanens mål, är det ofta problem att hitta metoder och exempel för att kunna erbjuda eleverna adekvat undervisning.

- **Undervisningen är starkt styrd av läroboken.** Det får konsekvensen att eleverna får små eller inga möjligheter att utveckla sin kompetens i problemlösning, sin förmåga att använda logiska resonemang och sin förmåga att sätta in matematiska problem i sammanhang.
- **Flertalet elever har inte tillräcklig kunskap om målen i matematik.** Detta gäller särskilt målen att sträva mot, kompetensmålen. Det är alltså inte tydligt för eleverna vad de ska kunna och vad lärarna ska bedöma och betygsätta. Eleverna har därmed svårt att påverka undervisningen och kan inte fullt ut ta ansvar och ha inflytande över sitt lärande.
- **Stor skillnad mellan resultat i prov och avgångsbetyg.** På flera skolor är skillnaderna mellan resultat på nationella ämnesprov och avgångsbetyg i matematik anmärkningsvärt stor. Det finns exempel där cirka 70 procent av eleverna får ett högre betyg i matematik än vad resultaten på de nationella proven visar. Det visar på brister i kvalitetssäkring av en rättvis och likvärdig betygsättning. De nationella proven rymmer exempel på flera förmågor exempelvis problemlösning, som granskningen av undervisningen pekar ut som ett område där eleverna får för lite träning.
- **Klasslärarsystemet styr i lägre årskurser.** De lärare som undervisar i matematik har nästan uteslutande pedagogisk högskoleutbildning. Dock förekommer det att lärare saknar adekvat utbildning för att undervisa i matematik. Klasslärarsystemet är starkt styrande i de lägre årskurserna och det är inte ovanligt att lärare med utbildning i exempelvis svenska och samhällsorienterande ämnen även undervisar i matematik och naturorienterande ämnen medan eleverna i klassrummet intill har en lärare med adekvat utbildning.
- **Rektor som pedagogisk ledare.** Skolinspektionen gör på flera skolor bedömningen att rektorerna i fortsättningen måste inta en mera aktiv roll när det gäller att se till att undervisningen utgår från de nationella kunskapsmålen. Rektor måste också ta fullt ansvar för att elevernas kunskaper följs upp och utvärderas och att nödvändiga åtgärder vidtas.

För att alla elever ska få den undervisning de har rätt till krävs ett målinriktat och kraftfullt utvecklingsarbete för att förbättra matematikundervisningen på flertalet granskade skolor.

Rektor måste ta sitt fulla ansvar för styrning och ledning av kärnverksamheten, undervisningen, och lärarna måste ta sitt fulla ansvar för att utveckla sin undervisning.

Skolinspektionen rekommenderar på flertalet skolor:

att matematiklärarna studerar och bearbetar läroplanens, kursplanens och betygskriteriernas innehåll och erbjuder eleverna undervisning i och bedömning utifrån samtliga mål.

- att lärarna på ett begripligt sätt beskriver målen i matematik för eleverna så att eleverna får bättre verktyg för att kunna påverka undervisningen och ha ett reellt inflytande över och kunna ta ansvar för sitt lärande.
- att lärarna i högre grad utarbetar och använder arbetssätt som ger såväl elever i behov av särskilt stöd som elever som behöver större utmaningar, möjligheter att utvecklas. För att göra detta möjligt krävs även att eleverna får ett ökat inflytande.
- att rektorerna tar ett större ansvar för skolans samlade resultat och använder dessa för att utveckla matematikundervisningen. Ansvaret omfattar såväl utbildningens kvalitet som dess likvärdighet och rättssäkerhet.
- att rektorerna och lärarna utvecklar arbetet med bedömning och betygssättning.

Beskrivning av verksamheten

Friskolan Asken finns i Sundby Park på Tosterön i Strängnäs. Skolan omfattar grundskolans årskurser 6–9. I varje årskurs finns två klasser utom i årskurs 8 där det finns tre. Skolan profilerar sig genom att arbeta med så kallad portfolio, vilket är en pedagogisk metod som bland annat syftar till att synliggöra och stödja elevens lärande genom att skapa och samla dokumentation kring det.

Skolans ledning består av en rektor och tre biträdande rektorer. Skolledningen är också ägare och initiativtagare till skolan.

Skolverket godkände Friskolan Asken i Strängnäs kommun som en fristående grundskola för årskurserna 6–9 genom beslut (dnr 99:1237) den 5 januari 2000. Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag samt får anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Huvudman för skolan är Friskolan Asken AB med organisationsnummer 556748-1071.

Friskolan Asken	Antal elever
Grundskola	226

Källa: Skolans hemsida 090421.

Kunskapsresultat

Av tabellerna i bilaga till denna rapport framgår att Friskolan Askens kunskapsresultat för avgångsbetyg i årskurs 9 de tre senaste åren, genomgående är klart bättre än rikets. Som exempel kan nämnas att skolans genomsnittliga meritvärde för 2008 var 226, att jämföra med rikets som var 209. Även för matematikämnet är skolans resultat bättre. Dock har skillnaden mellan resultat på nationella ämnesprov och avgångsbetyg i matematik ökat under denna tid. Idag får nästan 40 procent av eleverna ett högre slutbetyg än betyget de får på ämnesprovet.

Bedömningsområden

Lärarnas kompetens och kunskap om målen

Lärarnas kompetens och medvetenhet om målen är en viktig förutsättning för att undervisningens genomförande i matematik är ändamålsenlig. En annan viktig förutsättning är att lärare känner till och i undervisningen utgår från läroplanernas och kursplanernas mål att sträva mot. Undervisande lärare ska ha utbildning i de ämnen de undervisar i.

I Friskolan Asken finns fem matematiklärare. Av dessa har tre formell högskoleutbildning avsedd för att undervisa i matematik upptill och med årskurs 9. Det finns en lärare som saknar lärarutbildning. Vidare finns en lärare som undervisar i årskurs 8-9, men som är utbildad för årskurserna 1-7.

I Skolinspektionens intervjuer med lärarna framkommer ett mönster där framför allt kursplanens uppnåendemål uppmärksammas och givits betydelse av lärarna. Flera andra texter i kursplanen har dock uppfattats som svåra att tolka eller uppmärksammas mindre av andra skäl. Emellertid får, enligt inspektörernas bedömning, mycket av läroplanens och kursplanens innehåll genomslag i undervisningen hos flertalet lärare. De förhåller sig på ett medvetet sätt till centrala begrepp i kursplanen, som exempelvis problemlösning. Skolinspektionen bedömer också att mycket av läroplanens och kursplanens budskap fått genomslag i skolans lokala bearbetningar av de nationella styrdokumentet, exempelvis i skolans lokala betygskriterier.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Friskolan Asken bör se till att undervisningen i matematik genomförs av lärare som samtliga har adekvat lärarutbild-

ning i ämnet. Granskningen visar vidare att lärarna överlag inte är förtrogna med hela innehållet i kursplanen i matematik, men att mycket av budskapet ändå fått genomslag i skolans matematikundervisning.

Bedömning och betygssättningen i matematik

Utgångspunkten för bedömningen är de mål och kriterier som fastställts i de nationella kursplanerna. Till stöd för bedömning och betygssättning ska lärare använda de nationella ämnesproven i årskurserna 5 och 9. Resultaten av proven och det kollegiala samtalet har en avgörande betydelse för att betygssättningen blir likvärdig och att undervisningen i matematik utvecklas.

Till stöd för bedömning och betygssättning i matematik använder lärarna i Friskolan Asken årligen de nationella ämnesproven i årskurs 9. Lärarna anger även att de studerar proven i syfte att se om deras undervisning behöver utvecklas. Det varierar dock vilken betydelse lärarna tillmäter proven i detta sammanhang och det varierar också därmed mellan olika lärare vilken påverkan de nationella ämnesproven får på undervisningens utformning. Det förekommer att lärare använder föregående års prov för att öva eleverna inför de kommande proven.

Lärarna samverkar också kring bedömning och betygssättning, bland annat genom diskussioner i bedömningsfrågor. Skolledningen uppger också att skolan deltar i ett nätverk där kommunens fristående skolor samverkar kring sådana frågor.

Skolinspektionen har vidare tagit del av skolans lokala bearbetningar av de nationella betygskriterierna. I stort harmonierar dessa bearbetningar med nationella betygskriterierna och de är vidare kända av eleverna.

Lärarna uppger överlag att de använder provresultaten som ett stöd för bedömning av elevernas måluppfyllelse. I tabell 3 i bilagan till denna rapport beskrivs emellertid skillnader mellan resultat på nationella ämnesprov och avgångsbetyg i matematik från år 2006 till år 2008. Skillnaderna har ökat och idag får nästan 40 procent av eleverna ett högre slutbetyg än betyget på ämnesprovet. Det har inte framkommit någon förklaring till denna avvikelse under kvalitetsgranskningen. För att garantera en rättvis och likvärdig betygssättning menar inspektörerna att skolan måste följa upp relationen betyg – nationella prov. Skolan behöver analysera sådana skillnader, bland annat för att få reda på om olika lärare fäster olika vikt vid nationella ämnesprov när de sätter betyg. Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skillnaderna mellan resultat på nationella ämnesprov och avgångsbetyg i matematik måste uppmärksammas och analyseras på skolan, då denna skillnad är anmärkningsvärt stor. I övrigt finns också goda kvaliteter inom området bedömning och betygssättning.

Undervisningens innehåll och form

Utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den ordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Det finns också olika vägar att nå målen.

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. För att framgångsrikt kunna utöva matematik krävs en balans mellan kreativa, problemlösande aktiviteter och kunskaper om matematikens begrepp, metoder och uttrycksformer. Detta gäller alla elever, såväl de som är i behov av särskilt stöd som elever i behov av särskilda utmaningar.

Lärarna ska organisera och genomföra arbetet så att eleverna utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Skolan ska ta ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen.

I Friskolan Asken undervisar en lärare vanligen klassen i matematik från årskurs 6 upptill årskurs 9. Det förekommer att samma lärare undervisar i fler klasser inom samma årskurs. Enstaka elever kan få särskilt stöd i matematik enskilt eller i mindre grupp. Som tidigare nämnts används portfolio som pedagogiskt verktyg i skolan. Detta har medfört att skolan tagit fram kursbeskrivningar för olika moment i matematikundervisningen. En sådan kursbeskrivning kan exempelvis heta "Cirkelns area och kroppars volym". Kursbeskrivningen talar om vilket innehåll eleverna ska jobba med och vad de ska kunna, relaterat till detta innehåll. Det kan exempelvis gälla att "kunna mäta en cirkels radie och räkna ut cirkelns area". Kursbeskrivningarna innehåller också mer övergripande mål som avser förmågor, som att eleverna ska "utveckla sin förmåga att genomföra egna undersökningar". Till varje kurs hör en kursutvärdering med möjligheter för eleverna att dokumentera och reflektera kring hur de upplevt kursen och kring sitt lärande. Mycket av detta samlas sedan i elevens mapp, den så kallade portfolion.

Granskningen visar att undervisningen generellt, till innehåll och utformning, ger eleverna möjligheter att nå de kunskaper och förmågor som beskrivs i de nationella styrdokumentet. Bland annat observeras hos flera lärare ett medvetet förhållningssätt till att utveckla elevers förmåga att lösa problem och inspektörerna besöker lektioner där detta övas. Vidare kan nämnas att undervisningen innehåller inslag där elever ges möjlighet att utveckla sin förmåga att muntligt och skriftligt samt förklara och argumentera för sitt tänkande. Inspektörerna besöker lektioner där eleverna övar på att motivera

sina lösningar genom att resonera och kommunicera med läraren och kamraterna med hjälp av matematiskt språk.

Det finns dock även lärare som, efter att ibland ha inlett lektionen med en genomgång, vanligen låter elever räkna vidare i boken. Det blir då mycket av rutinuppgifter där inlärdas mönster upprepas i kända sammanhang och där nya moment läggs in i små steg. Vid inspektörernas samtal med elever i Friskolan Asken framkommer också att det finns elever, även om de är i minoritet, som upplever att matematiken är tråkig och inte innehåller utmaningar eller varierade arbetssätt. Dessa elever får mer sällan arbeta med uppgifter som kräver någon form av kreativt tänkande. De uppger under inspektörernas intervjuer att deras lärare sällan ger utrymme för muntlig kommunikation, reflektion och matematiskt tänkande. Olika lösningar och modeller för att lösa problem eller beskriva verkligheten diskuteras och värderas heller inte ofta.

Läroplanen framhåller vikten av att undervisningen i olika ämnesområden samordnas och kursplanen i matematik poängterar matematikens nära samband med andra skolämnen. I Friskolan Asken förekommer dock sällan planerad samverkan mellan matematikämnet och övriga ämnen. Det sker endast i de fall en och samma lärare har eleverna i flera ämnen. Lärarna uppger också att detta område kan utvecklas. Inspektörerna bedömer att detta bör utvecklas gällande matematikundervisningen i Friskolan Asken.

Alla de elever som tillfrågats vid granskningen av Friskolan Asken uppger att de får hjälp och stöd i matematikundervisningen då de behöver. Enligt Skolverket nationella statistik nådde också alla elever minst betyget Godkänt år 2008. Många elever är också positiva till att de har möjligheter att välja uppgifter som passar dem, även om det också framkommer synpunkter på att undervisningen är enkel och enahanda och det finns elever som spontant efterlyser större utmaningar inom matematikundervisningen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att matematikundervisningen till övervägande del bedrivs enligt de mål och riktlinjer som anges i läro- och kursplanen. Det förekommer dock även att elever inte ges tillräckligt utrymme att kreativt lösa problem, muntligen använda ett matematiskt språk eller att diskutera och reflektera kring matematik. Skolan bör vidare sörja för att matematikundervisningen i högre utsträckning samordnas med andra ämnesområden.

Elevernas medvetenhet om målen för matematik och elevernas möjligheter att påverka studierna i matematik

Tydliga kommunicerade mål, syften och resultat i studierna i matematik är viktiga förutsättningar för elevernas medvetenhet om sin kunskapsutveckling liksom för att de ska få en ökad

tillit till sin förmåga att lära och att söka ny kunskap. I det ligger också faktorer beträffande elevernas möjlighet att påverka sina studier och sitt lärande.

I läroplanen anges att läraren ska se till att elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Som tidigare nämnts görs en utvärdering i samband med avslutade arbetsområde där eleverna kan ge sin syn på arbetet upplevts och ibland även på hur lärarens insats upplevts. Överlag ges eleverna i Friskolan Asken ett förhållandevis stort utrymme att reflektera och framföra åsikter till läraren kring lärandet. I intervjuer och samtal med elever framkommer generellt att dessa anser sig vara lyssnade på och de anser sig kunna påverka undervisning och verksamhet. Dock finns undantag, i granskningen framkommer även att det finns lärare som är mindre benägna att efterhöra elevernas synpunkter, exempelvis på vilka arbetssätt som ska användas.

Det kan också nämnas att eleverna ges ett visst utrymme att välja svårighetsgrader på uppgifterna genom att välja olika uppgiftstyper i läroboken och vid intervjuerna framhåller eleverna gärna detta som ett slags inflytande.

En viktig förutsättning för elevernas inflytande och ansvarstagande är att de känner till målen i de olika ämnena. I Friskolan Asken redovisas och diskuteras mål inför varje nytt arbetsområde. Målen relaterar ofta till innehållet i arbetsområdet, ett mål kan exempelvis vara att "veta hur man räknar ut ett medelvärde". Dock anges också mer övergripande kunskaper/förmågor som ska övas som till exempel att "träna dig i att bedöma rimligheten i dina resultat". Elever ges vidare möjlighet att sätta upp egna mål för området. När arbetsområdet avslutas utvärderas sedan arbetet mot de mål som satts upp för arbetsområdet.

Enligt grundskoleförordningen ska omdömen som ges vid utvecklingssamtalet beskriva elevens utveckling i förhållande till målen i varje ämne som eleven undervisas i. Inför utvecklingssamtalet och upprättandet av en individuell utvecklingsplan i Friskolan Asken används ett underlag som bland annat består av innehållet i elevens portfoliomapp. Därutöver används en skriftlig blankett där elevens kunskapsutveckling utvärderas mot övergripande kunskapsmål som förståelse, genomförande och matematiskt språk. Dock konstaterar inspektörerna att elevernas matematikkunskaper tydligare kan utvärderas mot de nationella målen vid utvecklingssamtalet. Elever som inte får betyg uppger att de inte alltid tydligt får reda på om de förväntas nå kursplanernas uppnåendemål. De underlag som inspektörerna tagit del av ger heller inte tydliga upplysningar om elevens kunskaper i förhållande till kursplanernas mål. Enligt inspektörernas bedömning kan skolans arbete inom detta område utvecklas.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Friskolan Asken arbete med att styra och följa upp elevers kunskaper med hjälp av kunskapsmål är av god kvalitet.

Dock bör alla elever ges goda möjligheter att påverka undervisningens planering, och då framför allt arbetssätten. Skolans arbete med att utvärdera elevens kunskapsutveckling i förhållande till nationella mål inför utvecklingssamtalet och upprättandet av en individuell utvecklingsplan behöver utvecklas.

Progressionen i lärandet

För att eleverna ska uppleva kontinuitet och progression i lärandet krävs att läraren har kunskap om utbildningsmålen i matematik i andra skolformer än den egna. Det är också viktigt att alla inom förskole- och skolverksamheterna samverkar kring undervisningen och att det finns goda rutiner för övergångar mellan årskurser och vid skolbyten.

Som tidigare finns stöd för vad matematikundervisningen ska innehålla i skolans lokala bearbetningar av de nationella styrdokumenterna. Skolans lärare samverkar inom ämnet bland annat när dessa bearbetningar regelbundet utvärderas och revideras med hänsyn till målen i över- och underliggande skolor. Vidare förekommer sällan lärarbyten inom Friskolan Asken då samma lärare vanligen följer klassen från årskurs 6 till årskurs 9.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolans arbete kring progressionen i lärandet sker på ett tillfredsställande sätt.

Rektorns ansvarstagande för skolans måluppfyllelse

Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och som pedagogisk ledare ta det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Rektorn ansvarar som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal för att skolans resultat följs upp och utvärderas samt att nya metoder prövas och utvecklas. Rektorn ansvarar för skolans resultat, för att en arbetsplan upprättas och för att skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete.

Granskningen av Friskolan Asken visar bland annat att skolans verksamhet tar stöd i lokalt upprättad dokumentation bland annat i form av arbetsplan, betygskriterier och lokala kursplaner. Denna dokumentation, som av inspektörerna uppfattas fungera styrande på verksamheten, bedöms i granskningen väl harmoniera med mål och inriktningar i läro- och kursplanen. Skolledningen har sört för att dokumentationen tagits fram och ser till att den regelbundet utvärderas och utvecklas. Vidare upplevs rektorn av lärarna vara väl förtrogen med den dagliga verksamheten.

Vid granskningen av Friskolan Asken framkommer att skolan bland annat har arbetat med så kallade kollegiebesök, det vill säga att lärare besöker varandras lektioner. Lärarna ger dock lite olika bilder av vad som kommit ut av dessa besök när det gäller att undervisningen utvecklas. Kontinuerlig fortbildning sker som ett inslag i skolans arbete med portfolio.

I rektors ansvar för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen ingår också ett ansvar för att följa upp utbildningen, till exempel i syfte att förvissa sig om att läroplaners och kursplaners mål att sträva mot får genomslag i undervisningen. Det kan bland annat handla om att elever under lektioner ges tillfälle att diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap, allt enligt läroplanen. Det kan också handla om att eleverna utvecklar nyfikenhet och lust att lära. Vid inspektörernas lektionsbesök märks skillnader mellan olika lektioner i fråga hur eleverna tas med i ett aktivt lärande. Vid flertalet lektioner märks ett stort engagemang och lust att lära hos eleverna. Det finns dock undervisning där läraren regelmässigt ger litet utrymme för elever att vara aktiva. Vanligen är arbetssätten då inte varierade utan läraren inleder med en genomgång, varefter eleverna själva räknar i böckerna. Då rektorn har ansvar för att utbildningen inriktas mot nationella mål är det också rektorns ansvar att verka för att undervisningen sker med utgångspunkt från läro- och kursplaners mål att sträva mot. I Friskolan Asken bör rektorn i än högre grad ta ansvar för att alla elever får en undervisning där dessa mål att sträva mot finns för handen när lektionerna planeras. Sammanfattningsvis bedömer skolinspektionen att rektorn måste ta ett större ansvar för att alla elever få en undervisning där arbetssätten varierar och där läro- och kursplanens mål att sträva mot, tydligare märks. I övrigt bedömer Skolinspektionen att rektorns pedagogiska ledarskap, betraktat utifrån skolans matematikundervisning, i stort är av god kvalitet.

På Skolinspektionens vägnar

Carina Abrèu
Avdelningschef

Monica Gillenius
Projekledare

Kopia till
Friskolan Asken

Bilaga

Tabell 1: Resultat för elever i årskurs 9 uppdelat på kön

	Friskolan Asken			Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommun-grupp ²	Riket ³
	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	243,6	235,8	226,0	209,1	204,3	209,3
Flickor -	253,3	258,2	243,0	217,1	215,9	220,6
Pojkar -	229,0	219,8	209,1	201,2	192,7	198,5
Genomsnittlig meritpoäng ⁴ i matematik	15,1	12,0	12,7	11,9	-	12,0
Flickor -	15,2	11,8	13,0	12,0	-	12,2
Pojkar -	15,0	12,1	12,4	11,8	-	11,8
Andel (%) som nått målen i matematik	100	98	100	94	-	93
Flickor -	100	96	100	95		93
Pojkar -	100	100	100	93		92
Andel (%) behöriga till nationellt program	100,0	98,1	100,0	91,8	88,6	88,9
Flickor -	100,0	95,5	100,0	91,6	90,1	89,9
Pojkar -	100,0	100,0	100,0	92,0	87,0	87,9

Källa: Skolverkets statistik

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

⁴ Den genomsnittliga meritpoängen i matematik beräknas utifrån att varje avgångselevs meritpoäng i ämnet summeras varefter summan divideras med antalet elever. (Ej uppnått målen=0 meritpoäng, G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet är 20 poäng.

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 9

		2006		2007		2008	
		Friskolan Asken	Riket	Friskolan Asken	Riket	Friskolan Asken	Riket
Andel (%) elever som uppnått minst Godkänt i:	Matema- tik	..	73	..	72	79	83
	- Flickor	..	74	..	71	..	82
	- Pojkar	..	72	..	73	..	85

Källa: Skolverkets statistik

Tabell 3: Relationen mellan betyg på ämnesprov och slutbetyg i ämnet

	2006			2007			2008		
	Andel elever med lägre, lika eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget			Andel elever med lägre, lika eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget			Andel elever med lägre, lika eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget		
	lägre	lika	Högre	Lägre	lika	högre	lägre	lika	högre
Friskolan Asken	4,0	76,0	20,0	1,9	76,9	21,2	0,0	61,5	38,5
Riket	2,0	75,3	22,8	1,1	70,4	28,4	1,6	74,0	24,4

Källa: Skolverkets statistik